

Za «napredni preobrat» v Trstu

Zadnje čase smo na italijanskem političnem prizorišču zabeležili več zanimivih dogodkov. V Milanu se je zrušil petstrankarski Občinski odbor. Zamenjala ga je napredna koalicija, ki jo sestavljajo zeleni, socialdemokrati, socialisti in seveda komunisti. Polemika med socialisti in Krščansko demokracijo ter med socialisti in republikanci, je iz dneva v dan hujša, kar seveda nudi nove perspektive italijanski levici. Najvažnejše pa je, da se je v državi začela debata o reformi političnega sistema. Postopoma, iz tedna v teden, postaja ta argument najvažnejše torišče političnega soočanja med strankami. Zasluga KPI je, da je postavila ta problem v ospredje, da je postavila ta problem v ospredje političnega dogajanja. To je storila konec novembra na zasedanju Centralnega komiteja. O tej odločitvi osrednjega foruma naše stranke in o posledicah, ki jih bo nova politična klima prinesla tudi v naše mesto, smo se pogovarjali s članom Centralnega komiteja in tržaškim pokrajinskim sekretarjem Ugom Polijem.

«Zadnja seja Centralnega komiteja KPI je v sredstvih javnega obveščanja vzbudila dokaj zanimanja. Poročevalec Corriere della sera je svoj članek takrat naslovil «Prihajajo komunisti». Meniš, da je bil naslov upravičen?»

«Upam, da je bil. Novembrska seja Centralnega komiteja je takorekoč zaključila debato, ki se je v naši stranki razvila takoj po junijskih volitvah. Zasedanje CK je bilo istočasno pokazatelj določenega političnega napredovanja KPI. Naša stranka ponovno usmerja svoje delo k reševanju resničnih težav naše države. Stanje demokratičnega sistema je res zaskrbljujoče. Dejanska politična oblast je izzven demokratičnih ustanov. Petstrankarski politični sistem onemogoča in izneverja vlogo institucij, zaradi česar je postala nujna reforma političnega sistema. KPI vztraja pri zahtevi, da bi morali razčistiti razmerje med ustanovami političnega sistema, ki niso sposobne upravljati sodobne družbe, in številnimi procesi razkrajanja, oziroma deljenja, družbenega tkiva. Ne zamiramo se v kletko ustavnega načrtovan-

ja, ki je odtujeno od dejanskih pričakovanj ljudi. Reforma političnega sistema bo priložnost za preverjanje čuta narodne odgovornosti in kulture vladanja, ne nazadnje bo to priložnost za reorganizacijo odnosov med strankami in novimi družbenimi silami. To reorganizacijo bi uresničili na podlagi točno določenih programov.»

«Žal bo morala KPI izvesti reformo političnega sistema skupaj s tistimi strankami, ki so odtujile oblast demokratičnim ustanovam. Ali ni naše stališče protislovno?»

«Osebnostno nisem tega mnenja. Sklepi Centralnega komiteja povdarjajo ravno osrednjo vlogo programa, ki naj bo temelj političnih odnosov med strankami. S tem pa se dotaknemo glavnega vprašanja, s katerim se ubada KPI, in sicer: koliko je verjetna alternativa temu oblastniškemu sistemu, katerega nosilec je Krščanska demokracija in ki ga Socialistična stranka ni uspela razbiti. Končni, strateški cilj našega političnega dela in razmišljanja je širjenje demokratičnih temeljev države, de bi omogočili čimširše sodelovanje ljudskih množic pri njenem upravljanju.

Zmotno je misliti, da je glavna ovira za alternativo ravno PSI, ker v resnici PSI nima nobene strateške usmeritve. Alternativa ne more napredovati z enostavnim širjenjem petstrankarske koalicije, kot mislijo nekateri. Ravno nasprotno. Poraz logike taborov, ki je temelj petstrankarske koalicije, je predpogoj za vsakršno spremembo. Prizadevati si moramo, da bomo ustvarili programsko alternativo bodisi v družbi, kot v političnem življenju. Po našem so programi važnejši od taborov. Samo tako bomo lahko kljubovali nazadnjaštvu Krščanske demokracije. S to politično linijo se je strinjal velik del Centralnega komiteja. Žal na to izbiro ni pristal Pietro Ingrao, kljub temu, da je Occhetto v sklepnem govoru «posvojil» številna Ingraova stališča in misli.»

«Kako pa bomo sklepe CK uresničili v Trstu?»

«Menim da je politika, ki smo jo mi vodili v našem mestu, povsem v skladu

s stališči Centralnega komiteja. Prizadevali smo si in si prizadevamo, da bi ustvarili skupen programski temelj levice, s katerim bi osamili nazadnjaške in liberalno-nacionalistične interesne skupine. Krizo demokratičnih ustanov smo v Trstu občutili na lastni koži, dovolj je, da pomislimo na zagate tržaških krajevnih uprav. Dejansko povsod, kjer je veljala protikomunistična diskriminatorna politika, ustanove niso opravljale njih pristojnosti. Razne oligarhije so dobesedno «ukradle» nekatere javne ustanove.

Spodbudno je dejstvo, da kjer komunisti sodelujemo z upravo, na primer v Pristaniški ustanovi, v ACT itd., ustanove nedvomno bolje poslušajo. Zaskrbljujoče propadanje demokratičnih ustanov je tudi v drugih strankah spodbudilo razmišljanje o možnih spremembah. Ni res, da v Trstu vse spi. Pripraviti moramo pogoje, da bo vsaj po prihodnjih upravnih volitvah možen «napredni preobrat» v političnem vodstvu Tržaške občine in pokrajine. Pokrajinska programska konferenca naše stranke, ki bo konec januarja, bo priložnost za najširše in poglobljeno soočenje z našimi političnimi predlogi ter za gradnjo zavezništva med demokratičnimi silami, ki bi potem ta «napredni preobrat» tudi uresničili.»

Kako Dežela podpira kulturno dejavnost?

Krožek Che Guevara je s številnimi pobudami že večkrat priklical pozornost na vprašanja mesta in njegove kulturne podobe, na mestno kulturno dogajanje in proizvodnjo.

Deželna komisija za kulturo pri KPI si ravno tako prizadeva v zadnjih časih, da bi postavila razpravo kulturi v Trstu na plodna tla in pogoste so bile priložnosti, ko je bilo govora kako sprožiti v kulturnem delovanju, poustvarjanju in ustvarjanju primeren proces razcveta.

Seveda je obravnava problema veliko zahtevnejša, če ga postavljamo v splošne tržaške družbene in gospodarske okvire, ki bolj opozarjajo na počasem, a vendarle neizprosni propad, kot pa na razvoj in razcvet. In dobro nam je znano, da je tudi kultura bolj vitalna in živahnija tam, kjer so življenjski pogoji, na družbeni, gospodarski in politični ravni, boljši.

Zadnje in nadvse zanimivo srečanje na katerem je tekla beseda o kulturni (okraj v deželni merilu) je bilo v začetku decembra v časnikarskem krožku na pobudo deželne komisije za kulturo pri KPI.

Predmet razprave je bila analiza dveh pomembnejših zakonskih besedil, ki v naši deželi določata, urejata, podpirata in usmerjata večji del kulturnega delovanja: zakona št. 60 (iz leta '67) in 68 (iz leta '81).

Že uvodoma je prof. Stelio Spadaro poudaril, da raziskava, ki so jo naknadno orisali drugi govorniki, potrebuje še nadaljnje in temeljitejše analitično delo.

Že se namreč začenja razmišljati o novem zakonskem osnutku, oz. o preoblikovanju obstoječega besedila, ki bi moralo upoštevati kulturo kot investici-

«Bi lahko bolje opredelil to zamisel?»

«Veliko odvisi od razmerja sil, ki ga bodo določili volilci. Poleg tega moramo nujno obnoviti politično vlogo celotne tržaške leve, tako da napredni politični predlog postane za volilca res verodostojen in da se prepreči konfliktnost znotraj same leve. Podpreti moramo napredno funkcijo, ki jo določen del katoliškega tabora odigrava v našem mestu, kot jasno dokazujeta nedavni kongres ACLI in manifestacija za mir, ki bo prvega januarja. Najvažnejše pa je, da postane KPI privlačna za vse tiste individualne energije, ki jim je pri srcu demokratično delo za napredno in sodobno spreminjanje tržaške stvarnosti.

Od nas odvisi, ali bomo uspeli to zamisel uresničiti.»

Pogovor zapisal
Walter Škerk

cijo: to pomeni predvsem ustvarjanje delovnih mest na področju kulture, organiziranje civilnega življenja, proizvodnja nematerialnih dobrin, ipd.

Novo zakonsko besedilo naj bi veliko več upoštevalo tudi različne kulturne tokove, ki se živo izražajo v naši deželni stvarnosti; zaključilo se je obdobje ko je vsaka etnično - kulturna skupnost delala predvsem zato, da bi samo sebe legitimirala. Napočil je čas ko mora priti med različnimi kulturnimi identitetami do pravega medsebojnega soočanja, do izmenjav in interakcije. Zato tudi posobobljeno zakonsko besedilo, ki zadeva kulturni razvoj, mora drugače obravnavati in vrednotiti teže različnih kulturnih stvarnosti, ki se med sabo prepletajo in medsebojno učinkujejo.

Po teh uvodnih mislih so še spregovorili prof. Giulio Groppi, pokrajinski svetovalec Fabio Omero in deželni svetovalec Boris Iskra.

Prva dva govornika sta osvetlila najprej metodologijo raziskave o aplikaciji zakona 68, sad «domačega» dela, ki ga je opravil s pomočjo personal - computerja.

Predelani podatki so mu bili osnova, na podlagi katere je bilo mogoče izvēči zanimive zaključke o tem, kako so bila v teh letih podeljena sredstva, kako so sredstva vplivala na delovanje združenj ter o številu in kriterijih podeljevanja podpor.

Fabio Omero je osredotočil svoj poseg na poglobljeno obravnavo kriterijev, ki določajo podeljevanje deželnih in pokrajinskih podpor v korist kulturi. Tu je postala zadeva pikro zanimivejša.

Predvsem je govornik podčrtal, kako pravzaprav nimajo oblasti tiste funkcije spodbujevalca kulturnih dogajanj in proizvodov, kajti je povsem neučinkovita njihova prvenstvena vloga koordinacije razno vrstnih kulturnih ustanov in organizacij na različnih ravneh. V tem smislu je popolnoma pomanjkljivo smotno načrtovanje, ki bi si zastavilo za cilj medsebojno izmenjavo in soočanje med različnimi kulturnimi dejavniki; vse je prepuščeno samemu sebi (in to, seveda, v boljših primerih, kajti drugače je stvar marsikdaj prepuščena «dobri prijateljski besedi»...)

Občuteno je pomanjkanje neke programske koordinacije ne le na deželni, pač pa tudi v pokrajinski in ožje lokalnem obsegu.

Tako neurejeno in zmedeno stanje povzroča nemajhne anomalije pri konkretnem upravljanju zakonskega besedila: deželna oz. pokrajinska uprava se pridodeljavanju podpor omejujeja na

zgolj asistencialistično vlogo, podeljevanje ne temelji več na nobenih pravičnih kriterijih in se tako pojavljajo primeri, ki bolj spominjajo na klientelizme kot na pravično porazdelitev sredstev, ki naj bi spodbujevalo resno, motivirano in izvorno kulturno delo različnih društev in združenj. Prevelika razdrobljenost finančnih sredstev v izredno številne in majhne vsote, dejansko razvrednoti učinek podpore in hudo krči njen pomen na filozofijo «drobtinice».

Svetovalna komisija, predvidena po zakonu, je organ, ki bi moral izreči svoje mnenje glede posegov, ki jih pokrajinska uprava načrtuje v svojem letnem planu. Ta naj bi pa vseboval kriterije za ocenjevanje prošenj, ki jih letno vlagajo društva in organizacije.

Samo leta 85 je prišlo do izdelave letnega načrta s strani Pokrajine in samo istega leta je prišlo do mnenja svetovalne komisije.

Iz njenega dela pa lahko žal razberemo le kdo nima pravice do podpore saj o tem obširno razlaga poročilo; niti besedice pa ni v omenjenem poročilu v zvezi z vsebinskim vidikom njene koordinacijske in spodbujevalne vloge na kulturnem področju.

Jasno je, da če ne bo prišlo čimprej do temeljitega razčiščevanja takih in še veliko drugih podobno «škandaloznih» primerov, ne bo mogoče govoriti o nikakršni investiciji, v kulturi in o nobeni resni «podpori v korist kulturne dejavnosti».

NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA

želi svojim obiskovalcem
srečno novo leto 1988

Mislim, da je stanje, tako kot so nam ga podali govorniki, že tako zaskrbljivo, da bi se morali državljani, ki delujejo na področju kulture, profesionalne ali ljubiteljske, čutiti izredno prizadete in ohromljene. Dejstva nam lahko samo narekujejo, da si moramo kot «svobodni državljani» vedno zavedneje prevzeti najbolj naravno vlogo v odnosu med državljanom in institucijo — to je vloga nadzorstva, kontrole nad javnim upravljanjem, ker je prav ta vloga med bistvenimi pravicami «navadnega» človeka, ki nima in ne more imeti moči v oblasti.

(se nadaljuje)

Peter Viola, človek, tovariš, borec in organizator

Ni težko pisati o človeku, ki se je vsestransko zavzemal in deloval za svoje ljudi do svoje zadnje ure. Težko je najti besede s katerimi bi povedali bolečino in žalost s katero se od njega poslavljamo za vedno. Težko je tudi v kratkih besedah opisati tega tako vsestranskega, odkritega, iskrenega, poštenega človeka vedno vedrega razpoloženja, vedno pripravljenega pomagati vsakemu, prijeti za vsako delo, biti vedno prisoten povsod ob pravem trenutku in na pravem mestu.

Njega bomo pogrešali vsi, najbolj pa prebivalci Korošcev in okolice, da ne omenjam njegove družine in sorodnikov, na katere je bil globoko navezan, zvest in predan.

Peter Viola je bil duša, srce in glava vsega kulturnega, družabnega, političnega in upravnega življenja Korošcev in širše okolice, enako cenjen, sprejet in spoštovan od vsega slovenskega življa v občini in izven njenih meja, kot pri italijanskih tovariših.

Takega sem prvič spoznal leta 1946, ko se ni ustrašil brzostrelk zavezniške civilne policije, ki je hotela prekiniti srečanje bivših borcev na Plavjeh. Pobudnik in gonilno kolo ter prvi neutrudni delavec pri gradnji Ljudskega doma in ustanovitvi mladinske godbe pri Korošcih, je tak ostal vse svoje življenje.

Imel sem ga potem ob sebi celih osemindeset let v vseh akcijah, ali bolj rečeno, bil sem ob njem na sejah, pri volitvah, pri utrjujočem delu za vpis v slovensko šolo, pri organiziranju predavanj ali prireditvev. Njegova je bila zamisel prijateljstva treh sosednjih občin: Doline, Kopra in Milj, ki jo je prvič pripravil s praznikom pri Korošcih ter se je potem svečano utrdila s podpisom prijateljske pogodbe v gledališču Francé Prešeren v Boljuncu 7. decembra 1979. leta. Štiri leta prej ga najdemo med ustanovitelji Društva Slovencev Miljske Občine, potem je najbolj aktiven pobudnik pevskega zbora Jadran in med ustanovitelji naše zadruga Vesna v Miljah.

Prav tak je moral biti pravi borec za svobodo, za enakopravnost vseh poštenih ljudi, ker je sam izkusil preganjanja in zaničevanja.

Še mlad delavec se je vključil v vrste komunistične partije, ker se je globoko zavedal svoje dolžnosti, svoje pripadnosti in naukov svojega očeta. Zato je ne-sebično deloval povsod tam, kjer je bilo potrebno, vedno pogumno in dosledno. To pa je lahko dosegel s svojo odprto naravo, z obzirnostjo in vljudnostjo, z aktivnostjo in optimizmom in z globoko vero v pravilnost svojega delovanja. Tak je seveda imel dostop v vsako

družino in v vsako družbo, enako pa so bila njegova vrata vedno odprta za vsakogar, ki je potreboval oporo, nasvet ali pomoč. S svojim pogumom in zvestimi tovariši je večkrat zapodil iz vasi fašistične izzivače in nasilnike, ki mu nisi mogli do živega. Zato so ga fašistične oblasti stalno nadzorovale in skušale onemogočiti tudi na najbolj podle načine.

Decembra 1941. leta ga najdemo med ustanovitelji OF za naše kraje na njenem prvem sestanku z Oskarjem Kovačičem pri Josipu Jamšku na Plavjeh. Enako na drugem tajnem sestanku februarja, ko se je ista zamisel uresničila in utrdila. Odide v Trst na tretji sestanek, ki pa propade zaradi lahkovernosti enega od njenih članov. Srečno se izmakne aretaciji, ki ga pa doleti nekaj dni pozneje, ko se ponoči skrivaj vrne domov. Fašistične oblasti ga pošljejo v konfinacijo v južno Italijo. Toda tudi tam ni z ženo Lidijo miroval. S svojim prepričanjem in iskrenostjo si pridobi prijateljstvo in zaupanje temkajšnjih prebivalcev in oblasti. To prijateljstvo se niti po vojni ni pretrgalo.

Od tam je, takoj po kapitulaciji fašistične Italije, našel pot do enot NOV, kamor se je napolnil s skupino slovenskih fantov in z Vojko Šmuc. Ne da se zapeljati od četniških bogatih obljub, ko

zaradi napačnih navodil zavezniških štabov zaide v njihovo zbirališče. Borec z globoko vero in izredno zavestjo se s Prekomorsko brigado bori v Dalmaciji od Biograda preko Drniše, Knina in Gospića, dokler ni ranjen. Takoj po okrevanju ne more še preboleti izgubo pogumne in sposobne Vojke Šmuc, toda vrne se v zmagoviti boj za svobodo kot komandant bataljona Alma Vivoda, medtem ko žena Lidija nadaljuje svoje bolničarsko poslanstvo.

Kot smo videli, se njegova borba za pravičnost niti po zmagi ni končala. S svojim vedrim značajem in trdno vero v pravičnost zna še naprej narediti več kot svojo dolžnost ter do zadnjega deluje na vseh področjih: na listi Frausin je 26 let občinski svetovalec; vedno na svojem mestu, vedno dosleden in aktiven. Celò kot raznašalec nedeljskega tiska: Unità, Delo in zadnjih nekaj let Primorskega dnevnika se loti z enako vnemo. Ljubi svoje ljudi, tovariše in prijatelje, svoj kraj in svojo zemljo. Vsi mu to ljubezen v enaki meri vračajo.

Ko se danes od njega za vedno poslovljamo, ne moremo verjeti, da se je moglo tako srce za vedno ustaviti, ker bo ostal v nas vedno tisti naš Pjero.

Svojo hvaležnost mu izkažimo tako, da gremo po njegovi poti!

Kiljan Ferluga

Prejeli smo

Apel javnosti in institucijam

Predlog o izoblikovanju zveznega zakona, ki bi omejeval dvojezičnost in s tem zaviral podružabljenje jezikov narodnosti na naraodnostno mešanih območjih, predlog, ki ga je nedavno v Beogradu predložila SR Srbija in ki je bil v prvi instanci sprejet s 128 glasovi proti majhni in vse bolj osamljeni skupini slovenskih delegatov, ni strela z jasnega.

Gre vendar za nov in zaskrbljujoč simptom težnje, ki se v zadnjih letih vse bolj uveljavlja; težnje, naj se model decentralizirane odprte in večnarodnostne države zamenja s centralizirano in unitaristično, čim manj heterogeno, tudi z jezikovnega vidika. Globoka ekonomska kriza, v kateri se naša družba nahaja, omogoča, da so take težnje vse očitnejše; zapleteno stanje na Kosovu pa jih legitimizira tudi na institucionalni ravni. Ob vsem tem doživlja italijanska narodnostna skupnost v Jugoslaviji, ki jo delno predstavlja tudi večina podpisnikov tega dokumenta, dobesed-

no agonijo.

Italijanska Unija Istre in Reke, najvišji organ naše narodnosti. Je morala delno prekiniti svoje delovanje zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Italijani v Jugoslaviji, številčno zdesetkani, sprva zaradi odseljevanja v petdesetih letih, nato pa zaradi «tihe asimilacije», ki jo olajšujeta slaba demografska struktura ter pomanjkanje ekonomske samostojnosti, tvegajo, tako kot druge narodnostne skupnosti, da izgubijo tudi to kar so z dolgoletno aktivno vključitvijo v družbenem življenju uspeli doseči, slasti v SR Sloveniji, kjer je za manjšinske zahteve največ razumevanja (ni naključje: Slovenci tvegajo, da bodo po tej poti kmalu postali tudi sami «manjšina»).

Še preden smo uspeli uresničiti in utrditi pravice, ki jih uživajo Italijani v SR Sloveniji tudi v Hrvaški Istri in Reki (da ne govorimo o Cresu-Cherso in Lošinj-Lussino, kjer se italijansko govorečega

prebivalstva sploh ne jemlje v obzir), se v Beogradu utrjuje manever omejevanja narodnostnih pravic manjšin. Vse to pa se dogaja ob robu Evrope (tradicionalno nacionalnih držav), kjer je parlament v Strassburgu ravnokar sprejel izredno napredno listino o pravicah manjšin. Kakšna ironija zgodovine! Jugoslavija, do sedaj osamljen borec in zgled etničnih in jezikovnih različnosti, se usmerja v anahronistično nasprotno smer.

Globoko smo razočarani in ogorčeni nad tem, kar se pri nas dogaja, še posebej, če pomislimo, da kot avtohtona narodnostna skupnost, zmeraj prisotna v Istri, tvegamo, da bomo izbrisani še preden bo javnost, slovenska, hrvaška in jugoslovanska sploh izvedela za naš ostož in za pogoje, v katerih skupnost života.

Ne zahtevamo nemogočega! Le pravico do obstoja v napredni in demokratični družbi. Kakršenkoli korak nazaj pri uresničevanju narodnostnih pravic, kakršnokoli omejevanje le teh z zveznim zakonom o dvojezičnosti, bi pomenilo nevaren precedens za vse: danes za narodnostne skupnosti in manjšine, jutri za manjše narode.

Ne doumeti tega bi bilo pomanjkanje občutka za realnost.

Najmanjše omejevanje narodnostnih pravic bi bilo znak razraščanja primitivizma, represivnosti, nedemokratičnosti ter očitne kršitve človekovih pravic.

Če hocemo biti odprta in demokratična evropska država, ne moremo mimo teh skrbi.

To so razlogi, zaradi katerih čutimo dolžnost, da pozivamo civilno družbo, družbenopolitične organizacije in sredstva informiranja, naj:

- Se na noben način NE podpre poskus sprejemanja zveznega zakona o jezikovnih pravicah narodnostnih skupnosti!
- V tem smislu zaupamo v poštenje in doslednost vseh delegatov SR Slovenje, upajoč, da se v primeru potrebe soglasja vseh republik uporabi PRAVICO DO VETA.

Naj se omogoči aktivnost italijanske Unije Istre in Reke in da SR Hrvaška takoj zagotovi tej ustanovi svoj delež finansiranja.

- Naj se omogoči široko, demokratično in pluralistično razpravo o ralnem stanju italijanske narodnostne skupnosti ter drugih narodnostnih in etničnih skupin v Jugoslaviji, brez kakršnihkoli političnih in ideoloških pogojevanj ali pritiskov.

- Naj se kategorično odbijejo vsi poskusi, ki hočejo iz Jugoslavije narediti unitaristično in centralistično državo.

Podpisniki tega apela ne predstavljajo nikakršne organizacije. Vsak podpis izraža individualno in odgovorno stališče.

Sledi 71 podpisov

Dolinski Občinski svet sprejel resolucijo o zaščitnem zakonu za slovensko manjšino

Občinski svet iz Doline je na redni seji, ki je bila 18. decembra, soglasno sprejel resolucijo o zaščiti slovenske manjšine. Dokument objavljamo v celoti.

Občinski svet z zadoščenjem jemlje na znanje, da so bili pozivi naše občine z dne 16. oktobra in 5. decembra letos upoštevani tako, da so senatorji ponovno volili postavko 30 milijard lir za potrebe slovenske manjšine v Italiji in italijanske v Jugoslaviji.

Občinski svet ocenjuje to dejanje izredno pozitivno, vendar kot živa priča omikanega sožitja v tukajšnjem prostoru in kot voljen izraz strank KD, KPI, PSI in SSK je še vedno odločno mnenja, da mora temu dejanju čimprej slediti moralno priznanje obstoja sloven-

ske manjšine; zato soglasno ponovno poziva italijanski parlament, da čimprej izglasuje zakon namenjen ohranitvi in vsestranskemu razvoju slovenske manjšine v Italiji.

Občinski svet priporoča italijanskemu parlamentu naj pri svojem upravnem in političnem delu upošteva osemnajst točk resolucije, ki jo je soglasno sprejel Evropski parlament o jezikih in kulturah narodnih manjšin v Evropski skupnosti.

Občinski svet izreka Evropskemu parlamentu svoje globoko spoštovanje za izkazano tenkočutnost in poslušanje različnosti, do narodnih in jezikovnih manjšin ter vabi ugledno evropsko skupščino, da najde učinkovit način za uresničevanje stališč svoje resolucije.

Pred petnajstimi leti ustanovili družino Strmega Brega

Pred kratkim je taborniška družina Strmega Brega proslavljala 15. letnico svojega obstoja.

Manjša skupina iz dolinske občine se je pred petnajstimi leti udeležila v sklopu pobratenja občin taborjenja RMV v Kočevju. Prišla je zamisel, da bi tudi v Bregu ustanovili taborniško družino. Zamisel se je uresničila in tako deluje dolinska družina že petnajst let, seveda s svojimi uspehi in krizami.

Moramo reči, da je letos spet močno zaživela, tako da trenutno šteje kar petintrideset članov in ima redno sestanke vsak teden. Sliko uspelega delovanja je obogatila prav prireditvev 29. novembra ob 15. letnici njenega obstoja.

Zbrali smo se taborniki bodisi tržaške kot goriške čete in, kot je taborniška navada, smo se z vencem, ki smo ga sami pripravili, in z enominutnim molkom poklonili spominu padlim v NOB ob občinskem spomeniku padlim v Dolini. Nato se je proslava nadaljevala v gledališču F. Prešeren v Boljuncu.

Na ogled je bila razstava fotografij o akcijah Rodu modrega vala (taborjenja, zimovanja, izleti, orientacijski pohodi itd.), katerih so se udeležili tudi člani Družine Strmega Brega. Razstavljeni so bili tudi ročni izdelki, ki so jih DSB - jevci sami izdelali.

Nato smo se zbrali okoli pagode in zadelala ja «Naša pesem». Med pesmimi smo podali tudi kratek oris zgodovine in delovanja dolinske taborniške družine. Skeči, diapozitivi in «kačji ples» so popestrili tihi ogenj, tako da smo v prijetnem vzdušju preživeli nedeljo.

Magda Švara

Občni zbor Združenja Italija - ZSSR

V ponedeljek 21. decembra je bil splošen letni sestanek članov Združenja za kulturne stike med Italijo in Sovjetsko zvezo, na katerem so prisotni sprejeli spremembe k pravilniku.

Omenjeni popravki so bili potrebni, ker v nasprotnem primeru Združenje ne bi moglo še naprej črpati finančne podpore iz deželnih skladov. Potrebno je bilo namreč prilagoditi pravilnik zakonskim predpisom. Ob prisostnosti notarskega dr. Flore je občni zbor vpisanih članov sprejel oznako «teritorialnega» tržaškega združenja, namesto naziva «Tržaškega združenja».

Pred tem je tajnica Megi Pepeu, podala letno poročilo o bogatem delu tega pomembnega kulturnega središča in poudarila potrebo, da se v novih pogojih, ki so nastali po podpisu sporazuma med Sovjetsko zvezo in ZDA o evroraketah, morejo še bolj razviti stiki med našo državo in ZSSR. Poudarila je tudi, da je to še posebno potrebno v Trstu, kjer je antisovjetizem še dokaj znatnega obsega. Pri nas se morejo še razviti medsebojni kulturni in drugi odnosi, ki naj zrušijo ostanke nesporazumov in nasprotovanj.

«Nočemo deliti resnic o Sovjetski zvezi», je rekla tajnica Združenja, «temveč približati posameznika tisti realnosti, spodbujati spoznavanje o življenju in kulturni dejavnosti v Sovjetski zvezi, da si lahko potem vsakdo ustvari neko svojo resnico o tisti deželi, ki bi utegnila izbrisati zgrešene sedanje pojme o njej».

Na tej poti ni malo težav in ovir, vendar tako notranje spremembe v Sovjetski zvezi, kakor njena sedanja zunanja politika, ustvarjajo novo ozračje in nove pogoje, za ustvaritev novih odnosov in za spodbujanje novega sodelovanja in za vseh področjih.

Seveda bo treba premostiti tudi površnost in lenobna zadržanja, ki ovirajo okrepitev tega sodelovanja, katero je pa velikega pomena za splošno sožitje, a tudi za razvoj našega mesta in naše stvarnosti. Okrepitev tega sodelovanja utegne postati dejansko prava usluga za Trst in njegovo okolje.

V poročilu je tajnica Združenja našla tudi mnogo zelo uspešnih pobud v teku tekočega leta: vrsto zanimivih predavanj o sovjetski stvarnosti in kulturnih dejavnosti, ciklus zanimivih sovjetskih filmov, pobude v okviru tržaške univerze, «Glasbena jesen», ki je pritegnila toliko pozornosti, vrsto novih tečajev ruskega jezika, za kar je povpraševanje večje, kot so možnosti stvarne ponudbe. Zanimivo je, na primer, da so letos otvorili tečaje ruskega jezika ne le na sedežu Združenja v Trstu, temveč tudi v Gorici, pa tudi v Arzenalu S. Mar-

co, v pristanišču, na Opčinah in celo na dveh srednjih šolah: na zavodu «Prešeren» in na zavodu «Petrarca», kjer je bilo povpraševanje mnogo večje od mest na razpolago.

Za bodoče so na dnevnem redu še mnoge druge pobude, med njimi tudi

pobuda o seznanjanju naše stvarnosti v Sovjetski zvezi. To se bo uresničilo z neko potujočo razstavo o naši stvarnosti, ki jo bodo priredili v nekaterih velikih sovjetskih mestih.

Jelka Gerbec

Slab konec, dober začetek?

Sklepni del letošnjega leta ni bil ravno najbolj posrečen za slovenske košarkarske ekipe, ki nastopajo v raznih državnih in pokrajinskih članskih prvenstvih.

Pa začnimo kar z vrhom piramide. V prvenstvu B - 2 lige so Jadranovi košarkarji prekinili niz šestih zaporednih nastopov z nerodnim porazom, ki so ga v gosteh utrpeli proti moštvo Berton Dueville, ki sodi v spodnji dom prvenstvene lestvice. Brumnova ekipa je tako izgubila primat na lestvici, čeprav še vedno zaseda prvo mesto, vendar spet v številni družbi. Kot je znano, je Jadran klonil pred domačo postavo šele po podaljškju, s končnim izidom 100:95.

Motiv za dodatno veselje med novoletnimi prazniki so zamudili tudi Borovi košarkarji, ki so praznih rok odšli z igrišča po zadnji letošnji tekmi v državnem prvenstvu D lige. Bor Radenska je, tako kot Jadran, položil orožje šele po podaljškju, vendar gre poudariti, daje ekipa Valterja Vatovca slabo odigrala večji del tekme proti moštvo Amici del basket iz Pordenona. Borovci so morali, ob «pomoči» sodnikov, priznati premoč Pordenončanov, ki so zmagali z izidom 97:91.

Tudi v pokrajinskem merilu se slovenske postave niso najbolj izkazale.

V slabe vode je zabredel Kontovel Electronic Shop, ki mu sedaj že resno preti nevarnost izpada iz lige. Kontovelci so sicer izgubili proti prvouvrščeni ekipi Santosa, toda dejstvo, da so v desetih kolih osvojili le dve zmagi je že kar zaskbljujoče. Neuspešno se je izteklo tudi gostovanje openskega Poleta, ki je izgubil proti objektivno boljši postavi Stelle Azzurre. Openski košarkarji torej niso uspeli pripraviti presenečenja, na dlani pa je, da so doslej preseglji vsa pričakovanja, o čemer priča solidna uvrstitev na sredini lestvice. Najuspešnejše slovensko moštvo v promocijski ligi pa je dolinski Breg Adriatherm, ki je v uvodnem delu lige presenetil tudi najbolj prekaljene poznavalce lokalnih košarkarskih razmer. Pri Bregu se je pred časom poškodoval eden izmed ključnih igralcev, Henrik Maver, tako da so Brežani v zadnjih kolih zabeležili rahel zastoj. Kljub temu pa so še vedno v stiku z vrhom razpredelnice.

Upati je, da če je že bil konec letošnjega leta tako ponesrečen in neusmiljen z našimi košarkarji, bodo slednji lahko bolj veseli z začetkom prihodnjega...

Ekipa Breg Adriatherm.

Stenogram zanimive razprave v senatu

Več ljudi nas je vprašalo, naj jim pove podrobnosti o tem, kako je pravzaprav prišlo do obnove postavke s finančnim kritjem potreb slovenske manjšine v Italiji (kateri so dodali tudi drugi namen, podpore italijanski narodnosti v Jugoslaviji).

Kronika se v glavnem sklicuje na uradne zapisnike. Medtem pa se razprava o finančnem zakonu začne tudi v poslanski zbornici. Upati je, da ne bo prišlo do novih zapletov.

* * *

Vlada predsednika Gorie in podpredsednika ter zakladnega ministra Amata je finančni zakon predložila parlamentu konec septembra. Vest, da je v osnutku bila v celoti ukinjena postavka za obe manjšini (tako je bila namreč formulirana v dosedanjem finančnem zakonu, kljub kritičnemu stališču KPI) je prodrla v javnost v začetku oktobra. Tedaj so finančni zakon obravnavale pristojne komisije. Prva je razpravljala zunanje-politična komisija (12. oktobra) ob prisotnosti ministra Andreottija. Senator Spetič je v svojem posegu ugotovil, da je italijanska vlada poskrbela za italijansko manjšino v Jugoslaviji iz osimskega sklada, medtem ko Slovincem ne namenja več nič. Zato so komunisti predložili resolucijo, ki vlado obvezuje, naj «slovensko postavko» čimprej obnovi, italijanski manjšini pa zviša prispevek. Resolucijo je najprej podprl, v imenu večine, poročevalec Cariglia (PSDI). Z njo se je strinjal Gerosa (PSI), osvojil pa jo je tudi minister Andreotti. Na koncu je bilo priporočilo vladi osvojeno soglasno.

Teden dni pozneje se je o zadevi izrekala še komisija za ustavne zadeve. Tudi tu je sen. Spetič posegel v razpravo in opozoril na nujnost obnove «slovenske postavke». Svoje nasprotovanje sta presenetljivo (?) izrekla podtajnik v predsedstvu vlade Rubbi (KD) in poročevalec večine Guizzi (PSI), ki je Slovincem očital, da so «nestrpni» v zahtevah o globalni zaščiti (sic!). Notranji minister Fanfani je kljub temu sprejel komunistično resolucijo kot «priporočilo» in poudaril, da si vlada ne more privoščiti nasprotovanja ustavnim določilom.

Zadeva se je zataknila v pristojni proračunski komisiji, ki je meritorno obravnavala posamezne popravke. Medtem je prišla vlada na rob krize, ki je nekaj dni pozneje tudi izbruhnila z napovedanim (in nato preklicanim) izstopom liberalcev. Med razpravo je minister Amato pokazal precejšnjo nepopustljivost, obenem pa je obljubljal, da bo vlada Slovincem nudila podpore iz «kulturnega sklada» še neobstoječega

zakona o mejnem sodelovanju. Popravek KPI je bil vsekakor zavržen z večino glasov. Zanj so glasovali komunisti, neodvisna levica, proletarska demokracija, radikalec in zeleni. Vladna večina in MSI so bili proti.

Medtem je prišlo do določenega preobrata. Parlamentarci iz naše dežele so se parkrat sestali s predsednikom deželne vlade Biasuttijem in so se obvezali, da bodo v mejah možnosti podpirali skupne popravke k finančnemu zakonu, ki koristijo deželi Furlaniji - Julijski krajini. V seznam zahtev je bila vključena tudi «slovenska postavka», čeprav med zadnjimi po vrsti. Na drugem sestanku so ugotovili, da je vladna pobuda «zamrznila» postopek zakona o mejnem sodelovanju.

Ves čas so potekali mrzlični pogovori, v katerih je sodeloval predvsem podtajnik za pravosodje, furlanski socialist Castiglione, Beneški Slovenci so prisilili bivšo enotno delegacijo, da je sodelovala na tiskovni konferenci v Vidmu, kjer so opozorili na nujnost obnove «slovenske postavke».

* * *

O popravku v prid slovenske manjšine je senat na plenarnem zasedanju razpravljal na Miklavževo. Tik pred razpravo so se predlagatelju popravka, sen. Spetiču, pridružili še drugi. Fronta se je razširila na vso levico in avtonomistična gibanja manjšin. Po vrsti so ga podpisali Spetič (KPI), Taramelli (KPI), Giglia Tedesco Tatò (KPI), Pollice (DP), Arduino Agnelli (PSI), Nereo Battello (KPI), Cesare Dujany (Union Valdôtaine) Gaetano Arfè (Neodv. levica). Popravek je pradalgal, naj se v sklad notranjega ministrstva vključi postavka 35 milijard v letih od 1988 do 90 v prid slovenski manjšini in sicer 8 milijard v letu 1988, 13 milijard v letu 1989 in 14 milijard v letu 1990.

V imenu vseh je popravek orisal sen. Stojan Spetič. V uradnem zapisniku bremo na str. 185 in 186:

«Gospod predsednik, kolegi, ilustriral bom popravke k tabeli B številka 38, 83 in 72.

Popravek številka 83 obnavlja podporo slovenski manjšini, ki so bile določene prvič v letu 1985 za triletno kritje v višini 35 milijard, ki je predstavljalo obvezo, da bo spoštovano ustavno določilo o zaščiti naše manjšine, kar je

bilo potrjeno tudi v mednarodnih sporazumih.

Rešitev problema se nam predstavlja kot pomembno vprašanje demokracije, državljanskih pravic, pa tudi doslednosti in časti italijanskega naroda, ki se zazira v obzorja evropskega združevanja. Pred nekaj dnevi je evropski parlament odobril resolucijo o pravicah manjšin, ki je preizkusni kamen za vse narode celine, tudi italijanskega. Če osmislimo 2., 3. in 6. člen ustave se nam že pojavijo značilnosti dosledne politike zaščite jezikovne in kulturne istovetnosti manjšinske skupnosti, proti vsaki asimilaciji, zaščite pravic, ki izhajajo iz različnosti in so zato na razpolago vsem pripadnikom manjšine. In še gre tu za spodbujanje prijateljskega sožitja med večino in manjšino na naseljitvenem ozemlju.

Že nekaj desetletji skuša parlament, z izmeničnimi rezultati, odobriti zakon v prid naši manjšini. Sedaj moramo «iter» pospešiti, zato pozivam ostale demokratske stranke, naj čimprej predložijo svoje osnutke. Mi pa se bomo pridružili iskanju kompromisa, ki naj zagotovi gotovost pravic in njihovo razpoložljivost, pri čemer lahko vzamemo v poštev tudi možnost postopnega uresničevanja, rokov in načina uveljavljanja zakona.

Mislimo, da je treba jasno ločevati med zakoni, ki spodbujajo mednarodno sodelovanje in norme, ki izvajajo ustavno določilo o zaščiti notranjih manjšin.

Gospod predsednik. Slovenska manjšina je dokazala v dolgih desetletjih svojega boja lojalnost in spoštovanje do demokratske ureditve države in sedaj upa, da bo tudi država pokazala enako spoštovanje do svojih temeljnih zakonov.

Mi se borimo, da bo odgovor te naše skupščine pozitiven in torej v čast Italiji in najboljšim tradicijam njenega ljudstva.

Popravek številka 38, ki smo ga predložili s senatorjema Taramellijem in Tedesco Tatò pa skuša zagotoviti finančno kritje 5 milijard letno za okvirni zakon, ki so ga predložile razne skupine, da bi z njim zaščitili jezikovne skupnosti vzdolž celega polotoka, od Grkov in Albancev na Jugu, do Sardincev, Okcitanecv in Provalsalcov v Alpah, Fur-

Čebelar Anton Maar (Boršt 87, tel. 228949)
vošči vsem strankam
vesele praznike in srečno novo leto.

Cvetličarna Rivierafiorita

vošči vsem strankam in prijateljem
vesele praznike in obilo sreče v letu 1988

lanov, Hrvatov v Molizah itd. Gre v glavnem za pooblastila deželam in občinam, ki naj obogatijo obvezno šolanje s poukom krajevnih jezikov in kultur.

Spoštovani kolegi, obstoj teh jezikovnih skupnosti je bogastvo, ki se je nakopičilo v naši zgodovini in ga ne smemo razpršiti, pač pa ohraniti, tudi v modernih časih, da ga izročimo kot dediščino bodočim generacijam državljanov Evrope.

Ker že govorimo o Evropi, bom orisal še popravek št. 72, ki zadeva ustanovitev anagrafske službe za italijanske državljane na tujem. Stvar je aktualna, ker se bližajo nove evropske volitve, pa jo je treba ugodno rešiti, da bomo lahko učinkovito zaščitili naše izseljence, tako njihove državljanske, kakor tudi socialne pravice. Ustrezni zakonski osnutek obravnava sedaj poslanska zbornica in res bi bilo škoda, če bi ostal brez kritja». (Ploskanje na skrajni levici).

Sledila je razprava o posameznih členih in popravkih. Prvi je o tem spregovoril pristojni zakladni minister Giuliano Amato (PSI), ki je dejal, da je popravek za Slovence sprejemljiv samo pod pogojem, da se nekoliko skrčijo vsote in sicer namesto predvidenih 8, 13 in 14 milijard za triletje 88 - 90 odslej 8, 10, 12 milijard lir.

Sen. Spetič je v imenu predlagateljev sprejel Amtovo zahtevo, vendar so se kmalu zatem oglasili demokristjani Toth, Beorchia, Micolini, Azzara, Cortese, Poli, Coco, Fabris, Fioret in formalno vložili popravek, ki spreminja namembnost postavke: «K popravku 1. tab. B 83 po besedi «slovenska» naj se dodajo besede «in za zaščito jezika in kulture italijanske manjšine v Jugoslaviji».

Zanimivo je, da bi izpadlo, kot da Slovenci potrebujemo le neke finančne podpore, Italijani v Jugoslaviji pa zaščito «tout court».

Demokristjan Toth, dalmatinski begunec iz Zadra, je spregovoril prvi:

«Gospod predsednik, gospodje senatorji. V osebnem imenu želim poudariti, da bom glasoval za popravek, ker menim, da je to dolžnostno dejanje parlamenta in doslednosti z ustavno listino, ki štiti manjšine v naši državi.

Slovenska manjšina živi že zelo dolgo v okviru naših meja in smo ji zagotovili kulturno identiteto. Zato mislim, da je prav, če parlament odobri tapopravek.

Vendar želim dodati, da sem z drugimi senatorji predložil svoj popravek, da

bi opozoril, kako je lanski finančni zakon namenjal kritje zaščiti slovenske manjšine v Italiji, obenem pa tudi podporo kulturi in jeziku italijanske manjšine v Jugoslaviji, točneje v Istri in na Reki.

Kot dobro veste je to zelo ljudska manjšina, ki pa tvega izginotje zaradi svoje vkoreninjenosti. To niso kakšni priseljenci po 1918 ali 1940, pač pa so tam, odkar obstaja italijanski narod. To so ribiči, kmetje, upokojenci. Mi prejemo številne pozive, naj jim pomagamo pri ohranjanju njihove kulture in jezikovne istovetnosti.

To je razlog našega popravka in prosim kolege naj ga podprejo in s tem podprejo našo manjšino, kateri moramo priznati enako dostojanstvo kot beguncem (ezulom) in vsem ostalim, ki smo zapustili tista ozemlja. Enako dostojanstvo moramo priznati vsem, ki so mislili, da lahko živijo v okviru nove jugoslovanske države kot lojalni državljani. Naša dolžnost je, da zaščitimo njihovo preživetje, da se ne izbriše ta krpica italijanske kulture, da se v tej državi ohrani tudi naša civilizacija. Naš popravek torej teži k temu, da se zaščiti kulturna istovetnost, ki je pravica človeka, njegove osebnosti, brez razlikovanja po rasi, jeziku ali veri». (Ploskanje na sredini).

Demokrščanski senator Toth je izrekel več neresnic in polresnic. Prvi mu je odgovoril «zeleni» senator Marco Boato:

Veseli Božič
in
Srečno Novo leto
1988

design graphiccenter

KMEČKA BANKA - GORICA
KMEČKO DELAVSKA POSOJILNICA V SOVODNJAH
KMEČKO OBRTNA HRANILNICA V DOBERDOBU
HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPČINAH
KMEČKA IN OBRTNA HRANILNICA IN POSOJILNICA - NABREŽINA
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA d.d. - TRST

«Gospod predsednik, kolegi. Mi bomo glasovali za te popravke z novo formulacijo vsot... Pač pa nasprotujemo predlogom senatorja Forteja in popravku sen. Totha, saj zgrešeno trdi, da za italijansko manjšino ni podpor. V tabeli zunanjega ministrstva je ta podpora predvidena, pač pa ste pozabili na zaščito Slovencev... Vidim, da mi senator Castiglione pritrjuje... Zdi se mi torej, da je med senatorjema Fortejem in Tothom prišlo do nesporazuma.

Strinjamo se torej s popravkom vlade, oziroma s popravkom sen. Spetiča in drugih, kakor ga je sen. Spetič orisal med razpravo».

Demoproletarski senator Guido Pollice:

«Strinjam se s podpredsednikom vlade, zakladnim ministrom Amatom. Podpore je namenjal že prejšnji finančni zakon in niso obrodile sadov. Upajmo, da bodo sedaj dejavne. Tudi za to šibko manjšino je napočil čas, ko je treba ukrepe sprejeti in nato spoštovati».

K razpravi se je oglasil načelnik misovske skupine Rastrelli:

«Želim pojasniti, da bi se lahko tudi strinjali s popravkom, vendar pod pogojem, da je odobren tako, kot predlaga sen. Toth. Po našem je namreč nujno potrebno, da se kulturni, družbeni, in omikani zaščiti manjšin pridruži predvsem zaščita naših ljudi, ki še živijo na tujem ozemlju. Dana nam je bila priložnost, v prejšnji mandatni dobi, da se kot člani ustavne komisije seznanimo z dejanskim stanjem slovenske manjšine. Ugotovili smo, da italijanska republika pošteno in omikano štiti slovenske manjšine, medtem ko doživljajo Italijani v Jugoslaviji preganjanje, nimajo zaščite, živijo skromno življenje... Obupani so, ker ne morejo vstopiti v Italijo in so torej prisiljeni živeti tam, kjer so. Prav je, torej, da se popravek osvoji, vendar pod pogojem, da se vsote namenijo predvsem zaščiti italijanske manjšine v Jugoslaviji, saj mednarodni sporazumi določajo recipročnost. Na tej osnovi moramo dati prvo podporo Italijanom v Jugoslaviji, ki živijo v nemogočih pogojih, in šele nato Slovence, ki živijo mirno in vedro življenje pri nas. Zato bomo glasovali za popravek, če bo osvojen v besedilu senatorja Totha».

Socialist Arduino Agnelli:

«Kot sopodpisnik popravka številka 83 izjavljam, da se strinjam s skrčenjem, ki ga predlaga minister Amato, vendar želim tudi, da se izjasnimo glede obvez do italijanske skupnosti v Jugoslaviji, ki živi v velikih težavah. Mislim, da malokdo tukaj v dvorani senata ve, da je Unija Italijanov za Istro in Reko, torej organizacija, ki predstavlja

tam preostale Italijane, pred mesecem dni izjavila, da mora prenehati z dejavnostjo, ker ni prejela zagotovljenih finančnih sredstev hrvaške in slovenske republike, predvsem pa iz hrvaške.

Želim torej, da se tu jasno pove, kolikšna je vsota, namenjena tej manjšini, kajti v nasprotnem primeru moramo glasovati za Tothov popravek. Če pa je postavka zadovoljiva, lahko vprašanje rešimo drugače».

Spetič:

«Gospod predsednik. V naglici se lahko marsikdo zmoti. V tabeli zunanjega ministrstva je predvidenih 2 milijardi in 480 milijonov za kulturne dejavnosti italijanske manjšine v Jugoslaviji, ki živi v Istri, na Reki in področju Kvarnera.

Strinjam se s senatorjema Tothom in Agnellijem, celo z Rastrellijem da se mora naša država ukvarjati tudi s svojo manjšino, ki živi na tujem. Kar zadeva finančno stisko Unije Italijanov za Istro in Reko, ki so odraz splošne gospodarske stiske te dežele, pa bi vas rad spomnil, da sem pred desetimi dnevi formalno vložil vprašanje zunanjemu ministrstvu, da bi vlado opozoril na to.

Vendar postavka obstaja. Kvečjemu se nam postavlja vprašanje, kako čimprej prilagoditi vsoto novim pogojem, v katerih bo delovala italijanska skupnost v Jugoslaviji. Medtem pa postavka obstaja in je na pravem mestu, se pravi v tabelah zunanjega ministrstva, saj gre za našo skupnost na tujem.

Sedaj pa diskutiramo nekaj drugega, kolega Toth. Razpravljamo namreč o postavki notranjega ministrstva, ki zadeva narodno manjšino, ki jo sestavljajo italijanski državljani, ki živijo v Italiji. To je razlika in zato vabim kolege, ki jih skrbijo problemi italijanske skupnosti v Jugoslaviji, naj upoštevajo različnost pristojnosti in vsekakor tudi dejstvo, da obstaja letna postavka 2 milijard in pol, ki jo moramo kvečjemu povečati za prihodnja leta. (Ploskanje na skrajni levici)».

Predsednik Spadolini:

«Prosim proročevalca večine in predstavnika vlade, naj se izrečeta».

Poročevalec večine, demokristjan Abis:

«Jaz lahko izrečem svoje mnenje samo, če razpolagam z neoporečnimi podatki. Prosil sem vladne organe, naj preverijo, če obstaja tista postavka. Odgovorili so mi, da je ni».

Spetič:

«Seveda obstaja, v tabeli zunanjega ministrstva, ki smo jo odobrili v komisiji!»

Abis:

«Za božjo voljo, ne dvomim o vaših zagotovilih. Možno je, da je namem-

ba drugačna, vendar so meni odgovorili tako...»

V zapisniku ni druge Spetičeve prekinitve, ki je Abisu pojasnil, da se postavka sklicuje na osimski sporazum in jasno govori o zaščiti italijanske kulture ter jezika v Istri.

Abis:

«Predsednika zato prosim, da bi nadaljevali z našim delom za kakih deset minut. Medtem naj vlada še enkrat preveri, če obstaja ta postavka, saj je to važno zaradi glasovanja».

Do prekinitve ni prišlo, ker je nena doma prosil za besedo podpredsednik vlade Amato (PSI):

«V dvorani ni komunističnega senatorja Bollinija, ki najbolje pozna finančni zakon. Jaz ga ne poznam tako, kot on. Zato mi je težko govoriti s popolno gotovostjo, vendar izhaja, da je v tabeli zunanjega ministrstva postavka, a ni zadovoljiva. Zato bi lahko rešili vprašanje tako, da bi spremenili sklicovanje na notranje ministrstvo v »razne uprave« in nato sprejeli popravek vlade, ki nam omogoča, da obe vprašnji rešimo brez velikih težkoč».

Spadolini je tedaj prekinil razpravo in dal na glasovanje predlog, ki je bil odobren. Najprej je senat z večino glasov (proti so bili komunisti, Neodvisna levica, Proletarska demokracija in manjšinske stranke) odobril Tothov popravek k besedilu vladnega popravka. Nato je senat odobril najprej vladi popravek in na koncu, soglasno, Spetičev popravek kot rezultat prejšnjih spremenilnih predlogov.

Pred tem je senat, brez razprave, zavrnil popravek o kritju zakona o okvirni zaščiti jezikovnih skupnosti vzdolž apeninskega polotoka. Proti popravku so se izrekli celo senatorji iz Furlanije, ki pripadajo vladni večini.

Darovi in prispevki

Ob poravnavi naročnine so v sklad Dela prispevali tovariši Milan Purič 4.000 lir, Renato Kneipp 9.000 lir, Devana Černic 4.000 lir, Alojz Žagar 14.000 lir, Vida Grgič 9.000 lir, Alojz Sedmak iz Križa 4.000 lir in Viktor Bogatec iz Križa 4.000 lir.

Namesto cvetja na grob tovariša Petra Viole daruje Rado Slavec iz Boljunca 5.000 lir za sklad Dela.

Tovarišica Marija Bernetič Marina daruje 25.000 lir za sklad Dela v spomin na tovariša Petra Viole.

Tovarišica Gizela Caharija iz Nabrezine je prispevala 20.000 lir za sklad Dela.